

Toelichting voor de docent / Correctievoorschrift

Eindronde Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2008

Verantwoording

© 2008 Stichting Aardrijkskunde Olympiade Nederland

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Auteurs van de opgaven: Rob Adriaens, Sigrid Ettema, Harry Mennen, Henk Post,
Bert van Wanrooij

Advies: Arij Eijsberg, Alienke Jansen, Maarten Kimmel, Thomas de Leeuw,
Ruud van Roon, Lieuwe Veerman

Eindredactie: Lody Smeets, Bruno van Erp Taalman Kip

Vormgeving omslag: Studio Oude Vrielink bv

Vormgeving binnenwerk: Arjen Boxem, Rita Kleise

De Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2008 wordt mede mogelijk gemaakt door bijdragen van:

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
- C.M. Kan-Instituut voor onderwijs in Geografie en Planologie en Internationale Ontwikkelingsstudies, FMG-UvA
- Cito, Instituut voor Toetsontwikkeling
- Educatieve Hogeschool van Amsterdam
- Faculteit Aard- en Levenswetenschappen, Vrije Universiteit Amsterdam
- Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen
- Faculteit Geowetenschappen, Universiteit Utrecht
- Fontys Lerarenopleiding Tilburg
- Hogeschool voor Arnhem en Nijmegen, Instituut voor Leraar en School
- Hogeschool Utrecht, Archimedes Lerarenopleiding
- Hogeschool Rotterdam
- KNAG, Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap
- NHTV Internationale Hogeschool Breda
- Radboud Universiteit Nijmegen
- Saxion Hogescholen, Deventer en Enschede
- SLO, Nationaal expertisecentrum voor leerplanontwikkeling

Toelichting voor de docent / Correctievoorschrift

Eindronde Nationale Aardrijkskunde Olympiade 2008

Aanwijzingen voor de corrector

Algemene regels

1. De correctiecommissie past het scoringsvoorschrift toe.
2. De correctiecommissie bepaalt de eindscore.
3. De correctiecommissie van de Olympiade bepaalt de rangorde van de beste 25 kandidaten.
4. De uitslagen van voorronde en eindronde zijn bindend. Deelname aan de Olympiade impliceert aanvaarding van deze condities.

Scoringsregels

1. De corrector vermeldt de scores per (deel)vraag in de kantlijn van het werk. De totaalscore van iedere kandidaat wordt op een aparte lijst vermeld.
2. Bij het scoren van een onderdeel van het schriftelijk werk zijn alleen hele punten geoorloofd. Een toegekende score kan nooit lager zijn dan 0.
3. Een volledig juiste beantwoording van een vraag levert het aantal punten op dat in het antwoordmodel als maximumscore staat aangegeven.
4. Voor het schriftelijk werk kunnen maximaal 76 scorepunten toegekend worden.
5. Indien een gegeven antwoord niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist gekwalificeerd kan worden, moet het aantal beschikbare punten geheel of gedeeltelijk aan het gegeven antwoord worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel.
6. Indien in een gegeven antwoord een gevraagde verklaring, uitleg of berekening ontbreekt, dan wel foutief is, kunnen geen punten worden toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven.
7. Bij de 'uitlegvragen' wordt gelet op de volledigheid van de uitleg. Bij een volledige uitleg moet niet alleen de oorzaak, reden, of verklaring worden gegeven maar ook een onderbouwing met een bron of een opbouw van de uitleg in twee stappen. Voor zo'n volledige uitleg zijn meestal 2 scorepunten te verdienen. Voor een uitleg die gedeeltelijk juist is, kan de beoordelaar 1 scorepunt toekennen.
8. Indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
9. Indien een kandidaat bij een opsomming meer antwoorden geeft dan er expliciet gevraagd worden, dan komen alleen de eerst gegeven antwoorden voor beoordeling in aanmerking.
10. Bij sommige vragen moet er eerst een keuze gemaakt worden die vervolgens toegelicht/ beargumenteerd moet worden. Vaak wordt er dan voor deze keuze geen score toegekend maar wel voor een juiste / passende toelichting / argumentatie.

Het verdient aanbeveling de correctie van het werk per vraag uit te voeren en tijdens de scoringsprocedure de volgorde van de antwoordbladen enkele keren te wijzigen. Dit om ongewenste beoordelingseffecten tegen te gaan.

A De Alde Feanen

Maximumscore 1

- 1a Uit het antwoord moet blijken dat grasland is veranderd in water.

Maximumscore 2

- 1b Uit de verklaring moeten twee elementen blijken:
- De aanwijzingen op de kaart: er zijn op meerdere plaatsen smalle stroken land afgewisseld met smalle stukjes water (petgaten) te zien 1
  - Dat wijst op een laagveenontginningsgebied (waarbij de smalle strookjes dienden als legakker om de turf op te drogen) 1

Maximumscore 2

- 2a De twee milieunadelen van grondwaterwinning in Friesland zijn:
- verzilting 1
  - verdroging 1

Maximumscore 1

- 2b verzilting

Maximumscore 2

- 2c De twee oorzaken waarom het nadeel van verzilting juist in Noord-Friesland het grootst is:
- Fysischgeografisch: hoger zoutgehalte van opkwellend grondwater (ligging bij de zee) 1
  - Sociaalgeografisch: binnendringen van zeewater door uitdiepen van waterwegen en schutten van schepen (met name Van Harinxmakanaal) 1

Maximumscore 1

- 2d aanvoer van zoet oppervlaktewater

Maximumscore 2

- 3a Uit het antwoord moeten de volgende twee elementen blijken:
- Ja, de 'Natte As' sluit goed aan op het nationale beleid voor natuurontwikkeling, omdat dit beleid gericht is op het ontwikkelen van een ecologische hoofdstructuur door het maken van verbindingzones tussen natuurgebieden 1
  - Op de atlaskaart kaart 66D (53^e druk) van de ecologische hoofdstructuur is te zien dat de 'Natte As' precies past in zo'n geplande verbindingzone 1

Maximumscore 2

- 3b • Bedreiging door vervoer: drukke route binnenvaart met een van de volgende voorbeelden van natuurbedreiging: lozing brandstof, ongelukken met schadelijke lading, aantasting oevers door golfslag, verstoring evenwicht door baggeren, geluidsoverlast en dergelijke 1
- Bedreiging door toerisme: alle antwoordden die verwijzen naar pleziervaar en (massaal) bezoek van natuurgebied met een van de volgende voorbeelden van bedreiging: lozing brandstof/afval, aantasting oevervegetatie, lawaai, toename autoverkeer/parkeerplaatsen en dergelijke 1

Maximumscore 3

- 3c □ Het antwoord moet drie elementen bevatten:
- een alternatieve vervoerwijze 1
  - Een bij het beschreven alternatief passende / overtuigende uitleg, dat het beter is voor het natuurbehoud in Friesland 1
  - Een bij het beschreven alternatief passende / overtuigende uitleg dat het ook een aanvaardbare oplossing voor het vervoersbelang is 1

Voorbeeld van een juist/passend antwoord:

Het vervoer van (grote hoeveelheden) goederen van het Noordzeekanaal / Amsterdam naar Groningen / de Eemshaven / Duitsland kan ook via de Noordzee op grotere zeeschepen.

De Natte As/Friesland wordt gespaard/het vervoer gaat milieuvriendelijker met een beperkt aantal grote zeeschepen in plaats van een groot aantal kleinere binnenvaartschepen.

Het vervoersbelang is ook beter gediend omdat het vervoer naar de Eemshaven effectiever/goedkoper kan met grotere zeeschepen (dit weegt op tegen de grotere afstand)/ het vervoer via zee is veiliger omdat de binnenvaartroute langs dichtbevolkte gebieden gaat met alle risico's vandien.

B   **Platentektoniek en vulkanisme in Indonesië**

Maximumscore 1

- 1 150B

Maximumscore 3

- 2 •de Indisch-Australische plaat 1
Voorbeelden van juiste aanwijzingen zijn:
•Op het eiland Sumatra bevinden zich actieve vulkanen (en deze ontstaan achter de subductiezone) 1
•Voor de kust van Java bevindt zich een trog (waar de Indisch-Australische plaat wegduikt onder de Birmaplaat en de Sundaplaat) 1

Maximumscore 3

- 3 Uit de redenering moet blijken dat:
•het koraalrif op de Birmaplaat is gelegen 1
•door de subductie de Birmaplaat omlaag werd getrokken 1
•tijdens de aardbeving de naar beneden gerichte druk verdween en de Birmaplaat een stuk omhoog ‘veerde’ 1

Maximumscore 1

- 4 stratovulkanen / kegelvulkanen

Maximumscore 1

- 5 caldera

Maximumscore 2

- 6 Uit de uitleg moet blijken dat:
•na de uitbarsting waarbij de caldera ontstond de vulkanische activiteit bleef bestaan 1
•waardoor in de caldera een nieuwe vulkaan werd gevormd 1

C Chili & Bolivia

Maximumscore 2

- 1 Voorbeelden van juiste politieke redenen zijn: 1
- Zo blijf je afhankelijk van de buurlanden.
  - Zo kunnen de buurlanden gemakkelijk invloed uitoefenen.
  - Chili kan de doorvoer vanaf zee blokkeren.

Voorbeelden van juiste economische redenen zijn: 1

- Zo kun je nooit optimaal van intercontinentale handel profiteren
- hogere transportkosten voor import, export en doorvoer via zee

Maximumscore 2

- 2 Uit de redenering moet blijken dat: 1
- de Chileense economie sterk groeit 1
  - waardoor er in Chili een stijgende behoefte aan fossiele brandstoffen / grondstoffen zal bestaan 1

Maximumscore 2

- 3 Voorbeelden van juiste voordelen zijn: 1
- Bolivia wordt minder afhankelijk van de economische 'reuzen' Argentinië en Brazilië 1
  - De route naar Chili is korter en dus goedkoper 1
  - Bolivia hoeft de exportopbrengsten minder te delen met de landen waar het transport doorheengaat (Argentinië kon Boliviaans aardgas doorverkopen aan Chili. Dat kan voorkomen worden als er een directe pijpleiding naar Chili wordt aangelegd) 1

Maximumscore 1

- 4 de aanwezigheid van een gebergte (Andes)

Maximumscore 2

- 5 Voorbeelden van goede redenen zijn: 1
- Hierdoor zou Chili in tweeën worden gesplitst.
  - Hierdoor zou Chili grote kopermijnen verliezen.
  - Hierdoor zou Chili controle over bestaande gasleidingen verliezen.
- per juist antwoord 1

Maximumscore 2

- 6 Uit de uitleg moet blijken dat: 1
- door zo'n corridor nieuwe handelsstromen / een nieuwe haven ontstaan / ontstaat 1
  - die (in)directe werkgelegenheid bied / bieden 1

D Natuurlijke klimaatbuffers

Maximumscore 2

- 1 Uit de argumentatie moet blijken dat:
- preventieve maatregelen nodig zijn om het versterkte broeikaseffect te bestrijden 1
  - maar dat deze niet direct zullen leiden tot het terugdringen van de klimaatverandering, zodat ook aanpassingsmaatregelen noodzakelijk zijn (om bijvoorbeeld meer water te kunnen bergen) 1

Maximumscore 2

- 2 Uit de uitleg moet blijken dat:
- grondwaterstandsverlaging betekende dat de bovenste laag van het veen uitdroogde 1
  - waardoor het veen ging inklinken / oxideren 1

Maximumscore 1

- 3 De oxidatie /verbranding van veen, waarbij koolstofdioxide vrijkomt.

Maximumscore 2

- 4 Uit de uitleg moet blijken dat:
- veenmoerassen water vasthouden 1
  - waardoor de afvoer van water wordt gespreid over een langere periode 1

Maximumscore 2

- 5 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:
- het weer laten meanderen van de beken
  - het dichtgooien van greppels en sloten (zodat water meer de grond inzakt en minder snel in de beken terecht komt)
  - het niet verwijderen van natuurlijke obstakels in beken, zoals omgevallen bomen
- per juist antwoord 1

Maximumscore 2

- 6 Voorbeelden van juiste oorzaken zijn:
- ontbossing in het stroomgebied van de rivieren 1
  - verstening van het oppervlak in het stroomgebied van de rivieren 1

Maximumscore 2

- 7 Uit de redenering moet blijken dat:
- in Nederland door ruimtegebrek, verschillende belangen gemakkelijk met elkaar kunnen botsen 1
  - en meervoudig ruimtegebruik het mogelijk maakt dat verschillende belangen toch in een relatief klein gebied vertegenwoordigd zijn 1

E Tunesië

vraag-nummer	aantal punten	antwoorden
1a	1	Hoe verder je naar het zuidwesten gaat hoe lager de bevolkingsdichtheid wordt.
1b	2	De dalende nuttige neerslag (oorzaak) (1). Gebieden met een lage nuttige neerslag hebben een geringe draagcapaciteit (Verklarend principe= 1)
1c	1	Het is een oasestad.
2a	1	Primate city
2b	1	Site: ligt aan een baai/ aan zee.
	1	Situation: goed bereikbaar over zee vanuit Frankrijk
3a	1	Medina
3b	1	Koloniale dubbelstad
3c	2	De stadspoort Bab el Bahar (1) want dit vormt de doorgang door de stadsmuur die de medina begrenst/ vormt de toegang tot de medina(1)
4a	2	Aanwijzingen / kenmerken Ville Nouvelle <ul style="list-style-type: none"> - Grid-patroon - Brede Boulevards - Franse Bouwstijl - Kerk/Kathedraal 4 kenmerken juist 2 punten 3 en 2 kenmerken juist 1 punt 1 en 0 kenmerken juist 1 punt
4b	1	De medina is zeer dicht bebouwd met smalle straatjes die ongeschikt waren voor modern verkeer.
5a	2	Aanwijzingen / kenmerken Arabische stadsdeel <ul style="list-style-type: none"> - Radiaal stratenpatroon - Smalle steegjes - Arabische bouwstijl - Moskee 4 kenmerken juist 2 punten 3 en 2 kenmerken juist 1 punt 1 en 0 kenmerken juist 1 punt
5b	1	Verdichting
6a	2	Aanwijzingen / kenmerken Rijke wijk: <ul style="list-style-type: none"> - Grote huizen op flinke kavels - Geplande wijk - veel groen en zwembaden in de tuin 3 kenmerken juist 2 punten 2 kenmerken juist 1 punt 1 en 0 kenmerken juist 0 punten
6b	1	Sociale ongelijkheid
7a	1	Zij zijn gebouwd van platgeslagen bakstenen
7b	2	Aanwijzingen / kenmerken Bidonville: <ul style="list-style-type: none"> - Dichte bebouwing - Chaotische plattegrond - Geen groen 3 kenmerken juist 2 punten 2 kenmerken juist 1 punt 1 en 0 kenmerken juist 0 punten
7c	1	Gebied is ongeschikt voor de reguliere bouw.
7d	1	Ze worden door de bewoners opgeknapt (tot volkswijk).
Totaal	25	